

Tuottava maatalousyritys

Kimpparenki-hanke, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Maatalousyrityksen toiminnassa tulee pyrkiä hyvään tuottavuuteen mahdollisimman vähäisellä työpanoksella. Kuitenkin toiminnassa voi esiintyä hukkaa, eli tehdään turhia töitä joihin kuluu turhaan yrityksen varoja. Kuinka sitten välttää tätä hukkaa ja mistä se johtuu?

Erilaisia hukka tyyppejä

1. Ylituotanto ja turha varastointi

Ylituotanto tarkoittaa, että asioita tehdään liian paljon, liian aikaisin tai varmuuden vuoksi. Esimerkiksi jos valmistat päivittäin enemmän rehua kuin karja syö, syntyy ylituotantoa. Ylituotanto kasvattaa varastoja ja estää usein ongelmien havaitsemisen. Varastoissa saattaa olla turhaa ja tarpeetonta tavaraa odottamassa, ”jos joskus tarvitsen”-periaatteella. Näin käy jos esimerkiksi rehua on varastossa, vaikkei sitä itse tarvitse tai sitä ei ole tarkoitus myydä. Useampi keskeneräinen työ samaan aikaan aiheuttaa myös hukkaa.

Vähennät ylituotannosta johtuvaa hukkaa sillä, että suunnittelet eläinten ruokamäärät ennalta ja teet vain tarvittavat erät kerralla. Ostat työkaluja/koneita/rehua vain tarpeeseen, etkä vain siksi, että se oli edullista. Muista tasapaino varmuusvarasto vs. turha rahan sitouttaminen.

2. Turhat työvaiheet, kuljetus ja siirtäminen

Lyhyistäkin matkoista tulee pitkiä, kun sen kävelee tai ajaa traktorilla useita kertoja päivän aikana. Tilan pellot saattavat sijaita kaukana toisistaan, joten joudut käyttämään paljon aikaa kaluston siirtämiseen pellolta toiselle esim. kevättöiden ja sadonkorjuun aikaan. Hukkaa aiheutuu, kun käytät liian suuria tai pieniä koneita, kuljetat eläimiä edestakaisin tai kun logistiikka ei toimi. Tilalla saattaa myös olla käytössä useampi tietokoneohjelma, joiden tietoja siirretään paikasta toiseen, jotta saadaan yhdistettyä tiedot keskenään.

Tämän vaiheen hukkaa vähennetään työvaihesuunnittelulla, jossa käytetään mahdollisimman suoria reittejä työpisteeltä toiselle ja pidetään tarvittavat työvälineet työpisteen lähetyvillä. Logistiikkaa yksinkertaistamalla sekä yhdistämällä ohjelmistoja, poistetaan ylimääräisiä työvaiheita ja näin ollen aikaa vievät siirtelyt eri vaiheiden välillä jäävät pois.

3. Odottaminen

Tämä tarkoittaa usein sitä, että erilaiset työt ja työvaiheet odottavat tekijäänsä. Tässä kohtaa yleensä töitä on liian paljon ja työntekijöitä liian vähän. Tällöin tietyn työvaiheen työt kasaantuvat ja työntekijät ylikuormittuvat. Seuraavan työvaiheen työntekijät taas joutuvat odottamaan edellisen työvaiheen töitä. Koneiden rikkoutuminen lisää myös odottamista.

Tämä hukan menekki saadaan poistetuksi mm. hyvällä työvaihesuunnittelulla, työmäärien tasoittamisella työntekijöiden kesken, kunnollisilla työvaiheohjeilla sekä koneiden määräaikaisilla huolloilla.

4. Ylilaatu

Saatat miettiä mikä on arvoa tuottavaa työtä, tai et ole varma mitä työltäsi odotetaan? Teetkö ylimääräisiä työvaiheita, esim. tarkistuksia ja siivouksia, joista ei oikeasti hyötyä lopputuloksen tai kenenkään kannalta? Yleensä tällaisia kohtia tulee työpaikalla, kun et tiedä mitä sinun pitäisi kussakin tilanteessa tehdä. Tätä hukan muotoa saattaa esiintyä siinä vaiheessa, kun työtä ei ole tarpeeksi tai työn laatutasosta ei ole sovittu yhdessä selkeästi. Tämä ylilaadun tavoittelu aiheuttaa hukkaa.

Ylilaadusta muodostunutta hukkaa saadaan korjattua mm. sillä, että parannetaan mieluummin huonoa kuin ennestään hyvää, yksinkertaistetaan työvaiheita ja annetaan selkeät ohjeet töiden tekoon, että jokainen työntekijä osaa ne tehdä.

5. Virheet ja uudelleen tekeminen

Epäselvät työvaiheet, eritavoin työskentelevät ihmiset, huonosti peitelty rehu, vääränlainen kalusto jne. ovat virheitä, joista myöhemmin aiheutuu hukkaa. Tällöin moni asia joudutaan tekemään uudelleen, että päästään haluttuun lopputulokseen.

Tärkeintä ei ole etsiä syyllistä, joka on tehnyt virheen, vaan pyrkiä ehkäisemään sen toistuminen uudelleen. Tämän hukan saa poistettua kunnollisilla työohjeilla ja välineillä kussakin työtilanteessa. Työnantajan on tärkeää kouluttaa työntekijät uusiin työtapoihin ja laitteisiin. Töiden kulkua ja sen laatua voidaan mitata erilaisilla mittareilla. Mittarit auttavat virheiden tunnistamisessa. Jokainen tekee virheitä. Niistä tulisi pystyä puhumaan avoimesti, vain silloin niihin ehditään reagoimaan ja jatkossa etsimään keinoja välttää ne.

6. Käyttämättömät resurssit

Kaikkien tietotaitoa tulisi hyödyntää. Yrittäjällä voi olla oma näkemyksensä töistä ja työnkulusta, mutta on tärkeää kuunnella myös työntekijöitä ja arvostaa heidän näkemyksiään työnteosta. Yrittäjän ei tarvitse tehdä kaikkea itse. Kannattaa hyödyntää yhteistyötä ja naapureita. Käyttämättömiä rakennuksia voi tarjota naapurille vuokralle ja vastaavasti saada naapurilta apua joidenkin työhuippujen aikaan. Yrityksen toimintaa tulee tarkastella kriittisesti ja olla välillä valmis luoviin ratkaisuihin. Myös asiantuntija-apua kannattaa hyödyntää.

Kuinka tunnistaa hukka?

Hukan tunnistaminen on töiden jatkuvaa parantamista ja kehittämistä. On tärkeää osata kyseenalaistaa oma ja muiden tekeminen. Tehdäänkö töitä oikein vai voisiko ne tehdä erilailla tuloksen parantamiseksi. Työntekijöiden kanssa tulisi keskustella töiden sujuvuudesta. Työtavoista kannattaa esimerkiksi tehdä kaavio kuvaamaan töiden kulkua, tällöin hukka on havaittavissa jo paperilla. Tällöin voidaan paperille merkitä missä aiheutuu suurta hukkaa ja mitkä vaiheet tulee poistaa työnkulusta ja missä työ saataisiin helpommin sujuvaksi. Työpaikalla voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi viikoittaiset valkotalukokoukset, josta jokainen näkee viikon työt ja niiden suorittajat. Asioiden mittaaminen ja tavoitteiden asettaminen sekä niiden jatkuva seuraaminen kannustaa työntekijöitä työssään. Virheitä ja hukkaa ei kuulu selittää pois, vaan ongelmiin tulee tarttua yhdessä. Toimintasuunnitelman luominen on myös mahdollista, mutta tärkeintä on tehdä suunnittelu ja toteutus yhdessä työntekijöiden kanssa.

Lähteet:

https://etela-pohjanmaa.proagria.fi/sites/default/files/attachment/leanista_apua_tilan_johtamiseen_-_jaana_kiljunen.pdf

Torkkola, S. 2016. Lean asiantuntijatyön johtamisessa